

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IX. Contrariae sententiae de allatis Decretis, ac praesertim de matrimonio clandestino. Errata Suauis; & quae ille objicit, expensa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

Contraria sententia de allatis Decretis, ac præsertim de matrimonio clandestino. Errata Suavis; & , quæ ille obiicit, expensa.

MAior pars his Decretis assensa est: sed varia & grauiæ fuerunt illis obiecta. Moronus dixit, in Canone duodecimo, vbi definitum erat, causas ad Matrimonium spectantes ad Ecclesiasticum iudicem pertinere, sibi non probari anathema: in quo nonnullos asseclas habuit. De clandestino schedulam huiusmodi tradidit: *Quod spectat ad irrita efficienda matrimonia clandestina, sequar id quod approbauerit aut improbauerit Sanctissimus Dominus noster; cum de hoc sententias contrarias doctissimorum virorum audierim, & simul nouerim, dictum fuisse sancto Petro eiusq; successoribus: Ego rogam prote Petre, vt non deficiat fides tua.*

2. Osius Legatus militi posttridie ad Synodi scribas huiusmodi scriptum: *De matrimonijs clandestinis sentire se id quod hætenus Ecclesia senserat, à qua illicita, non irrita existimata sunt. Eam igitur nouitatem sibi non placere, aduersantem doctrine quam ad id vsque temporis acceperat ab Ecclesia; nec nouam causam conspici. Si aliter visum fuisset Pontifici, cui petebat vt ea causa committeretur, suum à se iudicium subyci Pontifici iudicio, & quæ par erat obedientiæ, reuerentiæ, ac submissione. Præterea nonum Canonem à se comprobari, modo intelligeretur secundum Synodi mentem, quæ non fuerat vt desiniretur, legem celibatus esse legem Ecclesiasticam, de quo ne disputatum quidam fuerat, sed solum vt damnaretur error Lutheri cum isdem ipsius verbis, quæ erant: Non obstantibus lege Ecclesiasticâ, & voto.*

3. Simonetta dixit, à se cuncta comprobari, excepto Decreto de irritis reddendis matrimonijs clandestinis, cui ex sua conscientia non poterat acquiescere, nisi aliter videretur Pontifici, cui se remittebat.

Nauagerus omnia approbavit.

Lotharingo displicuit anathema sexti Canonis, vbi dicitur, per solemnem professionem solui matrimonium non consummatum. Similiter in nono eidem displicuerunt illa verba, *Lege Ecclesiasticâ*; ea tamen comprobavit, vbi maiori parti probarentur, sed secundum veram Concilij mentem. Et hic idem planè adiecit quod diximus de Osio; atque in hoc utroque capite complures eius sententiam complexi sunt.

Madruccius Canoni quarto ac sexto dissensit. De nono conuenit cum Lotharingo. Noluit vt irrita fierent clandestina; nec minus Decretum raptus improbavit.

Hiero-

1563.

Hierosolymitanus Patriarcha impugnavit acriter quòd irrita redderentur matrimonia clandestina, affirmavitque, propter aliquorum Legatorum & complurium Patrum repugnantiam, & propter oppositas scripturas, & propter rationum evidentiam se credere, id definiri non posse; ac velle ut ea omnia referrentur in Acta: se tamen Sedis Apostolicæ iudicio remittere.

Quantæ foret, ut opinor, molestiæ prolixus catalogus omnium repugnantium, tantæ fortasse voluptati erit, descriptos videre magis conspicuos, quorum tantummodò sententiæ homines & æstimatores sunt & curiosi. Hi verò, præter eos quos attulimus, fuerunt Venetus Patriarcha, Hydruntinus Archiepiscopus, Verallus, Castanea, Sigismundus Sarracenus Archiepiscopus Materanus, Philippus Mocenigus Archiepiscopus Nicosiensis, & Primas Cypri, qui simul, nequa posset esse dubitatio de recta fide suorum Græcorum, produxit authenticam Fidei professionem (quæ ut referretur in Acta Concilij petijt) habitam tum ab Episcopis illius regni, tum etiam ab Armenis, & à Maronitis, in quadam Synodo Provinciali in Cypro, celebrata sub Elia Patriarcha anno millesimo ducentesimo quadragesimo, Benedicto XII. Pontifice Maximo, ac postea confirmata in aliis eorum Synodis, etiam eo tempore quo ipse præerat, in qua recipiebant integrè doctrinam Ecclesiæ Romanæ, tum in dogmatibus Sacramentorum, tum in reliquis, & Romani Pontificis auctoritatem amplissimis verbis fatebantur. Ceteri clariores in cohorte contradicentium fuere Gaspar à Fossò Archiepiscopus Rhegiensis, Octavius Præconius Franciscanus Panormitanus Archiepiscopus, ita tamen ut Pontifici se remisit; sicut etiam Sanfelicius, & Caselius, Ioannes Zuares Augustinianus Episcopus Conimbricensis, Carolus Grassius Episcopus Montis Falisci, qui multas rationes in quadam schedula congescit, Constantinus Bonellus Episcopus Tifernatium, qui similiter in longa schedula varia produxit argumenta, Herbutus Orator Poloniæ, & Episcopus Primisiliensis, Vanzius Vrbeuetanus, Sighicellus Faentinus, & Lainius Societatis Iesu Generalis moderator, cui, & alijs compluribus, similiter Decretum de raptoribus minimè placuit. Boncompagnus, Sfortia, & non pauci cum ipsis, dixerunt, Approbari à se partem illam quæ comprobaretur à Pontifice.

Collectis suffragijs, Princeps Legatorum elatà voce pronuntiavit: *Doctrina & Canones de Sacramento Matrimonij comprobati sunt ab omnibus: sed quidam optarent ut aliquid adderetur aut demeretur. Decretum de clandestinis placuit maiori parti Patrum, displicuit plusquam quinquaginta Patribus,*

Patribus, inter quos Illustrissimus Cardinalis Simonetta, Sedis Apostolica Legatus, Decretum non approbat, se tamen remittens sanctissimo Domino nostro. Ego etiam Sedis Apostolica Legatus Decretum approbo, si à sanctissimo Domino nostro comprobabitur. De Osio non est facta mentio, propterea quòd cum æger decumberet, non nisi die postero suam sententiam misit, sicuti dictum est. Præterea de hoc Decreto non dixit simpliciter, illud esse comprobatum, sicuti de alijs dici consueuerat, cum à maiori numero accipiebantur. Etenim credebatur, non licere stabili in Sessione id cui repugnabat sententia duorum ex quatuor Legatis, quippe qui personam gerebant, exercebantque auctoritatem Pontificis. Quapropter Moronus, nullâ de iure declaratione habitâ, merè factum narrauit. Sed subsecuta comprobatio Romani Pontificis, cui omnes Legati, & complures ex Patribus aduersantibus se remiserant, dubitationem omnem sustulit.

6 Antequam progrediamur, & dum adhuc memoria recens est, expendamus id quòd Suauis in hoc negotio dicit.

In narratione bis grauiter lapsus, palàm facit, se in tenebris ambulare. Primò refert, *anathemata matrimonij fuisse à cunctis admissa*. Quòd nimium sanè falsum est: nam duodecimo repugnarunt Moronus & alij, sexto Lotharingus cum alijs pluribus; & sparsim fuerunt varij qui dissenserunt. Deinde narrat, quinquaginta sex, præter Legatos, dixisse absolutè, sibi non placere Decretum de matrimonijs clandestinis; à reliquis verò illud comprobatum. Et hoc pariter longè abest à vero: siquidem nec ij qui reprobarunt, numerum quinquagesimum sextum atigerunt præter Legatos; neque classes duæ solùm fuere, scilicet improbantium & comprobantium: sed præterea fuit eorum classis, qui simpliciter se Pontifici remiserunt; adèd vt ex his, & ex improbantibus, Legatis etiam comprehensis, numerus quinquaginta sex Patrum conflatus fuerit: postmodum verò adiecta est Osij Legati sententia, quicum quinquaginta septem euasere.

7 Dein ad oppugnationes accedit, quæ à nobis distinctè afferentur & perpendentur; qui enim sibi sociam veritatem habet, claritatem quærit; hæc verò sociâ distinctionis esse consuevit.

Affirmat in primis, mirum compluribus accidisse, quòd tamquam articulus Fidei poneretur, matrimonium non consummatum dissolui solemnibus professionis causâ, quæ solemnitas est ex lege Ecclesiastica secundum Bonifacium Octauum. Iam verò qui mediocrem obtinet peritiam in doctrinis Theologicis, non ignorat, tripartito hac de re sententias diuidi. Vna est,

Pars III.

D d d d

voti

a Litteræ Legat. ad Borrom. 1. r. Nouemb. & constat ex Actis Paleotti, & Arcis Æliæ.

1563. voti solemnitate[m] esse quidem ex iure Ecclesiastico, quod spectat ad ritus, cum liceat Ecclesiæ has illasve ceremonias statuere, ut actionis efficacitas habeatur, sed non quod attinet ad effectum ^b, qui sit, reddere hominem ita Deo consecratum ut mutari non possit; quo effectuposito non possit postea solemnne votum ab Ecclesia relaxari; atque ita sunt opinati sanctus Thomas, alijque grauissimi Theologi: ex qua sententia obiectum à Suauis (ita nomino quæcumque ille alijs apponit) euanescit. Alia sententia, hodie communior, vult, effectus etiam præcipuos huiusmodi solemnitate[m], quatenus distinguuntur à voti simplicis effectibus, esse iuris Ecclesiastici; adeoque summum Pontificem posse votum etiam solemnne relaxare: atque inter propugnatores huiusce sententiæ complures pariter sunt ^c, qui voto adscribunt vniuersalem virtutem soluendi matrimonij non consummati, ex sanctione non Ecclesiæ, sed Christi, qui tradiderit Ecclesiæ facultatem instituendi hæc vota solemnne, & ipsis votis, vbi essent ab Ecclesia instituta, vim ad soluenda huiusmodi matrimonia nondum consummata; in quibus disunctio durior accideret alteri coniugum, cum existiment hi Doctores, Ecclesiæ per seipsam non licuisse sancire legem vniuersalem soluendi matrimonij vinculum, quamuis censeant, licere ipsi illud soluere in his illisve peculiaribus conditionibus. Porro nec minus secundum hanc opinionem corruit argumentum Suauis. Alij denique putant ^d, hunc etiam effectum soluendi vinculum matrimonij non consummati spectare ad votum solemnne, ex mera Ecclesiæ lege: & qui hoc verum censet, censet similiter, posse quoque solui ab Ecclesia per vniuersales Constitutiones vinculum matrimonij. Friuolum profectò est quod aduersus hæc obiectat Suauis, matrimonium, antequam consummetur, esse Sacramentum. Quid hoc refert? essentia Sacramenti sufficit ut sit signum gratiæ; adeoque matrimonium potest esse Sacramentum, etiamsi nondum secuta fuerit ea coniunctio omnino indissolubilis: & tale est matrimonium nondum consummatum, cum ipsi desit significatio huiusmodi prorsus indissolubilis coniunctionis, sicuti habetur in sententijs quas alibi recitauimus, & in scholis notissimum est. Verum tamen quælibet ex allatis sententijs inter limites incerti persistat, est tamen per disunctionem certum, aut ex hoc aut ex illo capite à solemnne professione dissolui matrimonium non consummatum, prout docet Ecclesiæ traditio, cum id definierint Eusebius ^e Pontifex, Gregorius Magnus, Alexander III. Innocentius III. & Ioannes XXII. præter ea quæ habentur

^b Vide Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 15. præf. num. 16.

^c Sanchez l. 2. disp. 19. cum alijs multis, quos affert in fine.

^d Vide allatos à Sanchez dictâ disput. num. 2.

^e Vide Sanchez de Matrim. l. 2. disput. 18.

bentur ex sanctis Patribus, & ex historia Ecclesiastica. Et planè innumerabiles casus sunt, in quibus de rebus siue ad fidem, siue ad specularicem facultatem, siue ad deliberationem spectantibus, quædam veritas per disunctionem indubitata est, quamquam disunctionis partes valde dubiæ remaneant; quemadmodum sine meorum exemplorum ope per se quilibet lector mediocris intelligentiæ pernoſcet.

8 Contra septimum Canonem, vbi agitur de adulterio, commisso post coniugium consummatum, quod attinet ad dissolutionem, narrat Suauis, captiosæ locutionis damnatum fuisse. Sed in hoc contumeliam infert Reipublicæ Venetæ, quæ hoc pacto Canonem postulauit. Quòd autem captiosus non fuerit, sed ponderatus ac circumſpectus, suo loco demonstrauiſus. Celebratur verſus, quòd dixerat Poggius, se nec malum ciuem esse, & bonum historicum; sed de Suauis affirmare licet, nec bonum esse ciuem, nec bonum historicum.

9 Refert de nono, multa fuisse iactata in id quòd ibi affirmatur, *Non negari à Deo donum castitatis illud rectè petenti*; cum doceamur ab Euangelio, à Deo cunctis non concedi: & sanctus Paulus cohortetur quosdam, qui eo carebant, non ad ipsum petendum (quod facilius fuisset, si rectam petitionem impetratio procul dubio subsequeretur) sed ad sibi consulendum per coniugium.

10 Quicumque hoc pacto diserebat, aut sophisticam exercebat, aut ignorantia laborabat. Synodus ibi non loquitur de dono quòd conceditur in effectu, & per gratiam efficacem, quam Deus ex doctrina tum Euangelij tum Apostoli cunctis non elargitur; sed de dono quòd conceditur in potentia proxima, hoc est in gratia, quæ proximè satis est ad votum custodiendum. Etenim Concilium de ijs agit, qui tamenſi eiusmodi voto adstringerentur, tamen ex opinione Lutheri excusabantur, quòd in se tale donum non sentiebant. Id autem non poterat à Lutero intelligi de ijs qui hoc dono carebant, eò quòd ipsum nollent, quamuis obtinerent potentiam illius habendi, quoniam in his aperte vana fuisset excusatio: sed hoc ille de ijs intelligebat, quibus deessent vires sufficientes ad donum consequendum, adeoque ad votum explendum, perinde quasi hic virium defectus ex actus defectu argui posset, cum ipsi experirentur, à se reipsa castitatem non haberi. Idcirco dicit Concilium, vt eas vires homines à Deo rectè petant, & ita illas impetraturos. Hanc verò esse Concilij mentem, perspicuum est ex ratione quam adducit: *Quoniam Deus non sinet nos tentari supra id*

1563. quod possumus; quod tum ex illo verbo *possumus*, quod potentiam sonat, non item actum, tum ex innumerabilium hominum experimento, quos tentatio superat, patet fuisse intellectum de gratia, quam moraliter sufficientem vocant, non de efficaci, nec de victoria cunctarum tentationum. Et hæc Synodi ratiocinatio similis est ijs, quæ Sessione sextâ pronuntiarat: *Deus non iubet impossibilia, sed iubendo monet & facere id quod possis, & petere quod non possis.* Sed quoniam gratia, proximè ac moraliter sufficiens concessa, non semper re ipsa efficax est, non omnes re ipsa donum habent, sicuti dicitur in Euangelio: illi verò, qui experitur se hoc dono carere, & impetum contrarium sentiens aut ex temperamento, aut ex prava consuetudine, præuidet novos lapsus, nec se voto ligauit, Apostolus consilium dat, vt ad remedium à lege naturæ institutum confugiat.

In duodecimo narrat, absurdum fuisse visum Politicis, constitutioni articulum Fidei, causas ad matrimonia spectantes pertinere ad iudicem Ecclesiasticum, cum hæc definitio appareat contraria ijs quæ leguntur in codice tum Iustiniani tum Theodosij, & in alijs antiquitatis monumentis; vbi patet; à Principibus laicis præscribi coniugiorum impedimenta, & ab ijsdem arbitrato suo relaxari; & cum Ecclesiastici accefferint ad huiusmodi causas iudicandas quæ ex commissione, quæ ex negligentia Principum ac Magistratum.

Cur potius istis absurdum non videbatur, dum illic Principes & Principum Oratores tam vigilanter studebant procul arcere quodcumque creditum ab ipsis detrimentum suæ iurisdictionis, nihil eosdem huic Canoni repugnasse, quin potius primum Legatum repugnasse vt ibi apponeretur *anathema*? Quod si velimus vtique tamquam debitum laicis Principibus adiudicare quidquid habetur in Codicibus, & cui in Ecclesiæ infantia ob minus malum oportebat interdum vt Pontifices palpebras submitterent, eisdem etiam arrogare fas erit auctoritatem ad ipsos summos Pontifices confirmandos. Neque hæc necesse nobis est quæstionem agitare, an legitima potestas ponendi impedimenta matrimonio, adeoque ea relaxandi, ablata fuerit Principibus ab Euangelij lege, dum contractum illum extulit ad conditionem Sacramenti, naturæ limites excedentem, an postea ab Ecclesiæ lege. Ad id quod agimus, nobis sufficit, rem ipsam ita se habere, & à quacumque lege prouenerit, rectè se habere. Proculdubio, si à suo quisque animo æmulationem aut inuidiam erga Ecclesiasticos amouerit; intelliget, quantæ sit utilitatis, vt contractus, cuius libertas &

hinc

5 bbbd

&

& certa efficacitas ad eò necessariæ sunt ad salutem & quietem animarum, pendeat in omnibus Christi fidelibus ab Ecclesiæ Constitutionibus, vniformibus, & à charitate profectis, quæ tendunt ad sempiternam subditorum salutem; non autem à discrepantibus, & sæpè minus tolerabilibus Principum laicorum, qui temporarium bonum intendunt. Quòd si hæc Ecclesiæ iurisdicção bona ac legitima non esset, sed arrogata & surrepta, quo pacto eam Suauis describit, affirmare oporteret, sicut alias in ipsum argumentatus sum, orbem terrarum ante nos diu plenum cæcorum fuisse, dum per immensum temporis spatium Principes & Magistratus in cunctis Christiani orbis partibus tanti ponderis potestatem Ecclesiæ reliquerunt; quod neque ex concessione, neque ex negligentia contigisse videtur in rebus merè ciuilibus. Sed hæc omnia dicta sint ad confutationem eorum, quæ Suauis assumit & obijcit, non ad necessariam huius Tridentini Canonis defensionem, quæ his non indigebat, cum in illo non de constituendis impedimentis agatur, sed de cognoscendis causis ad Matrimonium spectantibus. Enim uerò statim ac matrimonio adiungatur dignitas Sacramenti, euidenter conficitur, ad Ecclesiam pertinere potestatem eius efficaciam iudicandi, adeoque potestatem decernendi quidnam necessarium sit ad ipsius efficaciam iudicandam, sicuti conspicitur in reliquis omnibus Sacramentis.

13 De matrimonijs clandestinis scribit, complures non sapere quænam definiatur, ea fuisse vera Sacramenta, & tamen Ecclesiam eadem semper fuisse detestatam, cum fieri non possit, ut Ecclesia Sacramenta detestetur. Omitto, numquam declarasse Concilium, ea fuisse Sacramenta, adeò ut graues quidam Theologi ^f id negent. Sed concedatur: quales obiectantur ineptiæ? Matrimonium contractum ab homine, qui siue simplici voto castitatis, siue legitimis cum altera sponsalibus obstringitur, nonne verum Sacramentum est? Ita profectò. Nonne illud pariter peccatum est, Ecclesiæ detestabile, quæ cuncta peccata detestatur? ita profectò. Innumera huiusce rei exempla suppetunt: ueluti si quis sacros Ordines conferret manifesto irregulari, aut baptismo lustraret peccatorem nondum pœnitentem, aut Eucharistiam consecraret extra altare, & sine ritibus ab Ecclesia præscriptis; in quibus conditionibus conficeretur verum Sacramentum, & tamen facinus detestabile patreretur. Non potest quidem Sacramentum ullum esse naturâ suâ detestabile, sed ex illicitis conditionibus, quæ tamen ipsius naturam illi non auferunt.

f Sanchez l. 2
de Matrim.
disp. 6. &
Vasquez di-
sputat. 3. de
Matrim. quæ
eos afferuat.

D d d d 3

Obijcit

1563.

Obijcit postea notissimas difficultates: Matrimonij contractum non distingui à Sacramento; & fuisse Sacramentum ante Euangelium, licuti fuit in terrestri Paradiso; & idcirco si Ecclesiæ facultas non est mutandi Sacramenti, neque pariter facultas erit mutandi contractus, aut certe eam mutationem spectaturam ad Principem laicum, cui subijcitur contractus quatenus contractus.

Vide Bellarminum l. 1. de Matrimonio cap. 5. & Sanchez l. 2. disp. 7. b De Matrim. disp. 2. c. 3. & sequentibus.

In hoc argumento ille in primis, siue ex ignorantia, siue ex temeritate, tamquam certum ponit id quod à Scriptoribus minus receptum est; quin à Vasquez^b notatur tamquam Fidei contrarium, matrimonium, inquam, ante Christi legem fuisse Sacramentum. Sed hoc, qualecumque illud sit, aberrat à re proposita. Certum sanè est, contractum coniugalem naturà suà, & sine institutione Diuinà Sacramentum non esse, adeoque quòd illud Sacramentum sit, & quòd sit contractus, esse duas naturas distinctas, quarum posterior sine priori persistere poterat; quamvis nunc ex diuino Decreto separari non possit (saltem extra casum fortuitum) inter homines, suscepto baptismo. Quemadmodum igitur quia species consecrata separari quidem nequeunt à corpore Christi, sed sunt ab ipso distinctæ, naturalis potentia, quamquam mutare non possit Christi corpus, potest tamen species mutare, & hoc pacto efficere potest, ne Christi corpus ibi permaneat: ita pari ratione potestas Ecclesiastica potest contractum mutare, tametsi nequeat mutare Sacramentum; & hac viâ licet ipsi impedire, ne certa quædam contrahendi forma Sacramentum remaneat, sicut erat prius. Quod si rem sinceris purgatisque oculis inspiciamus, deprehendemus, id vñ venire in cunctis impedimentis, matrimonio ab Ecclesia iniectis: nec propterea bene inferri, spectare ad Principem laicum, leges de huiusmodi contractibus sancire, tum propter rationes à nobis suprâ recensitas, tum quia cum is contractus iam fuerit destinatus à Deo pro materia proxima huic Sacramento, à quo seiungi nequeat, plusquam sanctum Chrisma Confirmationi, eius cura vniuersè spectat ad eam potestatem, cui demandata fuit à Deo cura Sacramentorum.

Affirmat, derisas fuisse voces illas Parocho præscriptas, *Ego vos coniungo, &c.* eas verò non aliò tendere, nisi ut breuè dogma Fidei conficiatur, eas esse formam Sacramenti. Verba Sacerdotis, siue quæ allata sunt, siue alia sint, formam esse Sacramenti, non quatenus est contractus, sed quatenus Sacramentum, recens opinio non est, nec originem traxit ab interpretatione huius Decreti, cum antea illam tradiderit Guilielmus insignis Episcopus Parisiensis, quem se-
curus

cutus est in Concilio, sicuti narrauimus, vnus ex primarijs Sorbonæ Doctoribus, & recens Synodus Prouincialis Colonienſis, ac tandem paulò ante annum, quo Decretum illud confectum est, Melchior Canus Episcopus Cananiensis in suis locis Theologicis³, vbi à se probari putat, eam à multis grauibſque Scriptoribus defendi, quamquam contrarium accurato examine pro more suo Gabriel Vasquez^k ostendat de reliquis omnibus, exceptis illis, quos nominauimus. Verùm Ecclesia non eò tendit, vt id tamquam Fidei articulus declaretur secundùm opinionem quam refert Suauis, quando plures ac præstantiores ex Doctoribus in oppositã partem concurrunt: & illa sententia ægrè toleratur, & à compluribus castigatione censoriã reprehenditur, præsertim post hoc Tridentinum Decretum, ex quo nouas oppugnationes in ipsam Theologi deducunt. Et sanè quo pacto hi, de quibus loquitur Suauis, existimabant Synodum eò spectare, dum simul censebant, id quod ille arbitrabatur, definitum ibi fuisse, clandestina, quæ certe formam huiusmodi non habebant, fuisse Sacramenta, cum tamen omnino sit in comperto, Ecclesiam sibi non tribuere potestatem mutandi formas Sacramentorum? Quin quò euidentius id pateat, obseruetur, quo pacto Synodus non præcipiat Parochis, vt allatis vtantur vocibus, sed aut illis, aut alijs, pro ritu cuiuscumque Prouinciae; quod ipsi fas non fuisset, si formam Sacramenti eas putasset: atque idcirco Synodus Florentina in materia & in forma cunctis nationibus æquabilitatem præscripsit, at verò in ritibus Sacramentum non constituentibus suos cuique permisit. Quod si Parochus dicit, *Ego vos coniungo*, benè colligitur ex conditionibus quas considerauimus, & ex omnibus reliquis, tempus illud præfens, *coniungo*, esse quoddam præfens morale, prout scholæ loquuntur, perinde ac si Parochus diceret: *In hac tota actione, quæ nunc auctoritate meâ peracta est, ego vos coniunxi*. Verùm ijs etiam, qui rationes huiusmodi minimè percipiebant, satis erat, ne Concilij Decreta deriderent (hoc enim verbum Suauis vsurpat) oculos vertere ad id quod Nicolaus de Ponte Orator Venetus in exactissima narratione sua notauit, fuisse hîc maiorem frequentiam doctorum hominum, quàm forsitan in quauis alia Synodo, etiam in prima Nicæna.

16 Dicit, ex ratione à Concilio allata ad minuenda coniugalia impedimenta, concludi, maiorem eorum numerum esse tollendum. Primo loco sciatur oportet, id per Pontificem non stetit quasi perauidum illius prouentus ac prærogatiuæ, quæ ipsi ex relaxationibus

i Lib. 8. cap. 5
in solut. ad
Tertium.
k De Matrim.
disp. 3. dub. 3
& sequenti-
bus.
l Vide San-
chez lib. 2. de
Matrimonio
disp. 5. & 6.
& Vasquez
vbi supra.

1563. tionibus redundant; quin illum, quod ad se spectabat, permisit ut auferretur impedimentum quarti gradus, quod ut ad plures extenditur, perinde frequentiori relaxatione indigere solet: Patres tamen aliter iudicarunt. Profectò qui benè perciperet cuiusvis articuli rationes, sæpè commendaret plurimum leges illas, quas ex inscitia damnat. Sit mihi exemplum vnicum loco multorum. Disserebatur de impedimento *cognationis spiritualis* omnino tollendo ^m. Obstitit Donaldus Mogonail Episcopus Rathbogensis in Hibernia, & ob oculos posuit, nodum in eo regno aptiorem non esse ad reconciliandas inimicitias, qui tanta illic in veneratione habebatur, ut quicumque cognatum spiritualem percuteret, anathemate puniretur, nec nisi in articulo mortis absolutionem obtineret.

Acta Palæocotti 20. Augusti.

Iam verò de maligna quæstione, quam idem excitatam refert, 17 Maiusne lucrum an damnum fecerit Romanus Pontificatus, assumptis sibi cunctis relaxationibus ad matrimonium spectantibus, habità hinc ratione utilitatis atque auctoritatis, hinc verò deperditæ Britannia, negari non potest, in huiusmodi ratiocinatione plurimum inscitia patefieri. Britannia iactura non ex eo contigit, quòd Pontifex relaxationes sibi reseruarat, sed quòd auocauerit ad se causam coniugij inter Henricum & Catharinam: quas causas certum est non fuisse vniuersè reuocatas ad Romanos Pontifices, cum sæpissimè de his Episcopi iudicium ferant. Sed in ea causa, propter excelsitatem duarum partium, maluit Pontifex odium atque iniurias illius Principis, sui alioquin amantissimi, subire, quam eo pondere exoneratus Reginam innocentem deserere, iniustitiam priuati ac deterriti Præsulis expositam. Equidem responsum hinc repetam aliàs redditam Suauianis huiuscemodi incusationibus, in Apostolicam Sedem coniectis, ob regnum illud deperditum; licere cuius homini cordato perspicere, cuinam maior obuenerit iactura, etiam temporalis, an Romæ, an Britannia. Cur autem Summi Pontifices sibi postea reseruarint has quas diximus relaxationes, explicari sinam à docto iudicio, quod Synodus amplexata est, Marci Antonij Bobbae ⁿ Augustensis Episcopi, qui Ducis Sabaudia Orator erat. Is, cum illic proponeretur, ut saltem potestas relaxandæ legis in quarto gradu, fieret etiam communis cum Episcopis, perpendit, id valde aduersari voto proposito, ut rarior esset relaxationis usus. Etenim si singulæ à singulis Episcopis concederentur, longè frequentiores illæ fuissent quam quotquot quilibet profusus Pontifex esset elargiturus: præterquam quòd habito etiam respectu inter eos, qui possunt vnus vni relaxamenta indulge-

17. Augusti 1563. ut in Actis Palæocotti.

dulgere, quò poma altiori arboris ramo adhærent, eò minùs de- 1563.
 cerpuntur.

Narrat denique, improbatum à Gallis fuisse Decretum in raptores, quippe quòd occupatio quædam esset laicæ potestatis: nec minùs etiam Decretum in concubinarios & adulteros; quandoquidem non licet Ecclesiæ ultra anathemata pœnas irrogare. Atqui si Galli ita fenserunt, quare ferè omnes simul his Decretis assenserunt?

Quòd si non licet Ecclesiæ in delicta, quæ offensionem ac detrimentum inferunt publico animarum bono; pœnas ultra Sacrorum ademptionem constituere; cur Ecclesiastici Inquisitores tot in regnis, laicæ iurisdictionis studiosissimis, fontes puniunt & vinculis, & exilijs, & infamiâ, & trinemibus, & proscriptionibus, nec in eo impediuntur? Inter homines probatio nulla magis legitima suppetit probatione factorum, quæ idioma quoddam est, ab omni suspitione ac mendacio immune.

C A P V T X

Sex priora Decreta in Sessione vigesimaquarta confirmata. Quatuor ibi mutationes ab ijs quæ forma proposita continebat; tum de subiectione, quâ Episcopi Archiepiscopis subduntur; tum de itione ad Metropolitanarum Ecclesias, præterquam ad Synodos celebrandas; tum de visitatione, quâ inuisuntur ab illis præterquam ex causis à Provinciali Synodo comprobatis; tum de minoribus ipsorum causis cognoscendis, & de concedenda Episcopis facultate absoluendi delicta heresis in foro conscientie, etiam ubi S. Inquisitionis Tribunal est. Multa Suis errata in facto expenduntur; & quæ idem obijcit obmonita Concilij in Pontificem, & ob causas maiores Episcoporum, ipsi reseruatæ.

Absolutis peculiaribus Decretis Matrimonij, ventum est ad sanctiones generalis emendationis: quibus quiddam aliud præter morem in ea Sessione contigit, quòd videlicet ex Patrum sententia multa fuerint mutata in ijs quæ à cœtibus stabilita fuerant, & ab Episcopo celebrante clarâ voce proposita. Ingens excitus est rumor, sicut indicauimus, tum vesperi præcedenti, tum

a Acta Pa-
lcotti, & Ar-
cis Romanæ,
& litteræ
Legatorum
ad Borrom.
21. Nouemb.
postea 1563,

Pars III.

Eeeee